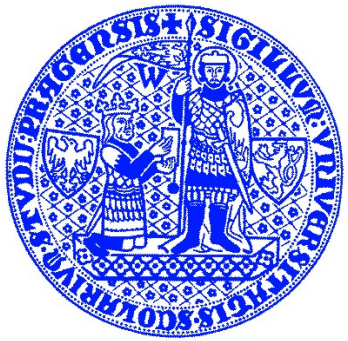
Možnosti inovací v elektroanalytické chemii
Praha, 11.–15. září 2006

Nové možnosti elektroanalytických metod v analýze farmaceutických, biologických a environmentálních matric

Karel Nesměrák
Katedra analytické chemie
Přírodovědecká fakulta UK
http://www.natur.cuni.cz/~nesmerak

Synopse

I. Elektroanalytické metody při analýze farmak
   - ❖ modelování I. fáze biotransformace
   - ❖ možnosti využití elektroanaytických dat v QSPR a QSAR

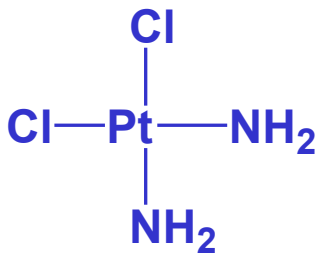
II. Elektroanalytické metody při analýze biologických matric
   - ❖ analýza biologického materiálu (krev, sliny)
   - ❖ analýza potravin

III. Elektroanalytické metody při analýze environmentálních matric
   - ❖ analýza pracovního prostředí
   - ❖ analýza složek životního prostředí (voda, půda)

I. Elektroanalytické metody při analýze farmak

- z hlediska farmacie mohou být elektroanalytické metody využity
  1. kvantitativní analýza (léčiva, metabolity)
  2. modelování I. fáze biotransformace
  3. analýza energetických parametrů molekul

Šťastná náhoda: *cis*-platina

- *cis*-diammindichloroplatina
- protinádorové účinky objeveny náhodou roku 1965
- studium vlivu elektrického pole na rychlost růstu *Escherichia coli*
  - v amoniakálním pufru ($NH_4Cl + NH_3$) na platinové elektrodě vznikala *cis*-DDP

Rosenberg, B.; VanCamp, L.; Krigas, T.: *Nature* **205** (1965), 689.

Modelování I. fáze biotransformace

- studium metabolických drah *in vivo* je vzhledem k složitosti živých organismů velmi obtížné

  $\Rightarrow$ využívání jednoduchých modelových *in vitro* systémů

- většina důležitých fysiologických procesů v živých organismech založena na oxidačně-redukčních reakcích

  $\Rightarrow$ podobnost elektrochemických a biologických reakcí

  $\Rightarrow$ elektrochemický model I. fáze biotransformace

Berry, M. N.: *FEBS Lett.* **134** (1981), 138.

Berry, M. N.; Grivell, A. R.; Phillips, J. W.: *Pure Appl. Chem.* **65** (1993), 1957.

- studium je většinou prováděno v nevodném prostředí
  (organická rozpouštědla, nejčastěji acetonitril)

- Je to možné, jestliže v živých organismech vodné prostředí převažuje?
  - metabolické procesy jsou velmi často lokalizovány
    v lipidových membránách
    $\Rightarrow$ v nevodném prostředí)
  - enzymatické reakce vyžadují pouze monomolekulární vrstvu
    vody na povrchu molekuly enzymu
    $\Rightarrow$ postačí stopy vody v nevodných rozpouštědlech

Zaks, A.; Klibanov, A. M.: *J. Biol. Chem.* **263** (1988), 8017.

- používané techniky
  a) DC voltametrie, CV voltametrie, coulometrie
     $\Rightarrow$ základní parametry systému ($E_{1/2,}$ E_p) a mechanismus reakce
  b) preparativní elektrolýza
     $\Rightarrow$ produkty elektrodové reakce
  c) chromatografie a spektrometrie (MS, IR, NMR)
     $\Rightarrow$ identifikace produktů elektrodové reakce

- elektrochemická oxidace farmak v nevodném prostředí může přinést řadu užitečných informací o chování a osudu léčiva v živém organismu

Lunte, S. M.; Lunte, C. E.: *J. Pharm. Biomed. Anal.* **8** (1990), 131.

Paci, A.; Martens, T.; Royer, J.: *Bioorg. Med. Chem. Lett.* **11** (2001), 1347.

Možnosti využití elektroanaytických dat v QSPR a QSAR

- J. Heyrovský (1934) – pravidlo konjugace

  Polarografická redukce proběhne tím snáze, čím větší je počet konjugovaných vazeb v organické molekule.

- M. Shikata, I. Tachi (1938) – pravidlo elektronegativity

  Půlvlnový potenciál sloučeniny bude tím kladnější, čím elektronegativnější je substituent.

Zuman, P.: *Substituent Effects in Organic Polarography.* New York, Plenum Press 1967.

- Hammettova rovnice v elektrochemii Ox + n e$^-$ ⇆ Red

  $\log k = \log k^\circ + \rho\sigma$

  $$E_{1/2} = \frac{RT}{nF} \ln k$$

  $(E_{1/2})_X = (E_{1/2})_H + \rho\sigma$

- jiné konstanty

  a) elektronické: Swain-Lupton (F, R), Taft, *etc.*

  b) topologické: SMILES, kappa, *etc.*

- QSER = quantitative structure-electrochemistry relationships

Tömpe, P.; Clementis, G.; Petneházy, I.; Jászay, Z. M.; Töke, L.: *Anal. Chim. Acta* **305** (1995), 295.

- data pro korelace = míra „oxidovatelnosti“ nebo „redukovatelnosti“

  $\Rightarrow$ oxidační / redukční potenciál

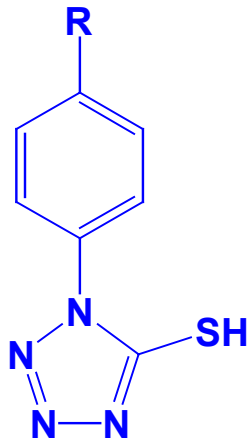
- používané techniky
  - DC voltametrie ($E_{1/2}$), CV voltametrie (E_p), DPV voltametrie (E_p)
  - ionizační potenciál (IP)
  - elektronová afinita (EA)

- využití v QSAR, vztahy potenciál – aktivita
  - vzhledem ke složitosti biochemických dějů neexistuje přímá korelace elektrochemických parametrů s biologickými účinky
  - kromě potenciálu je třeba zahrnout i transportní a jiné děje (rozpustnost, průchod biologickými membránami)

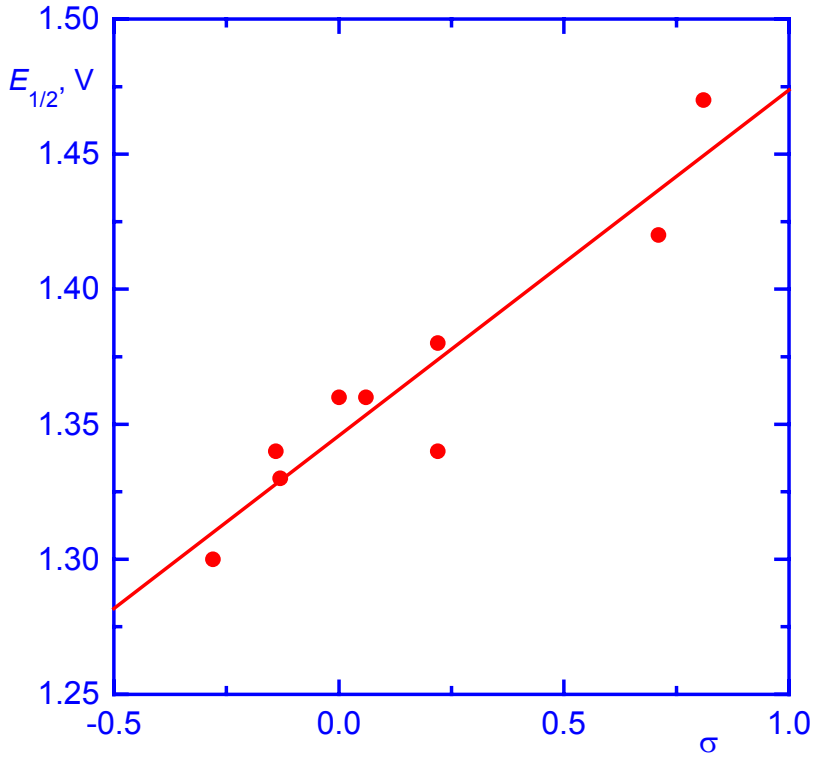
$$BA = \mathrm{f}(E, \log P)$$

Tetrazoly

- antimykobakteriální účinky

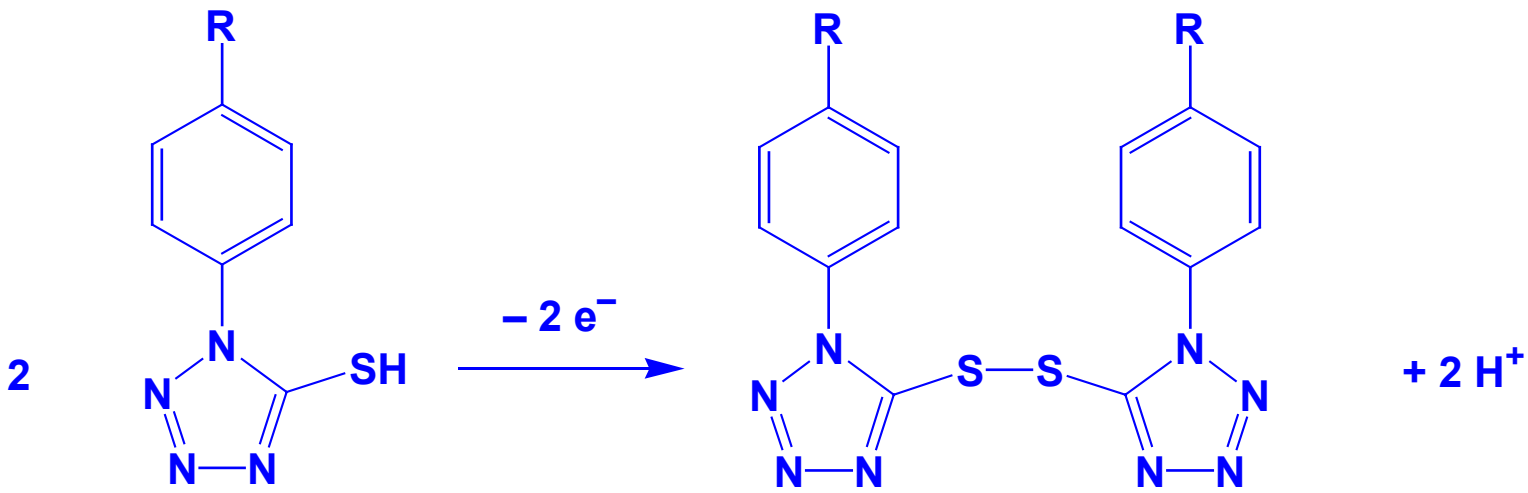

R = –Cl, –Br, –F, –CN, $–NO_2$, $–OCH_3$, $–CH_3$, $–CH_2CH_3$

$E_{1/2} = 0{,}128\ \sigma + 1{,}346$

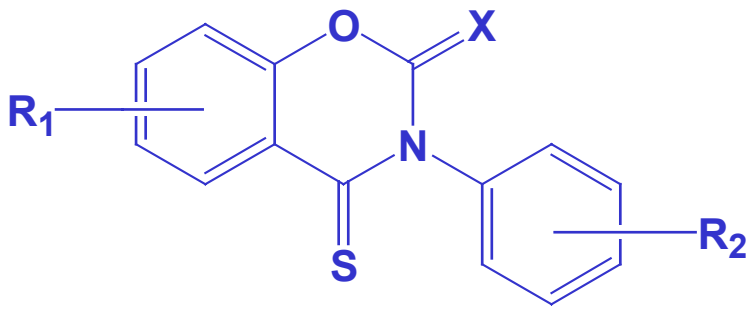
$n = 9$, $r^2 = 0{,}887$, $s_y = 0{,}051$, $F = 54{,}76 > F_{1,\,7,\,0{,}01} = 12{,}25$

Nesměrák, K.; Pospíšek, M.; Němec, I.; Waisser, K.; Gabriel, J.: *Fol. Microbiol.* **45** (2000), 138.

Benzoxaziny

- antimykobakteriální účinky

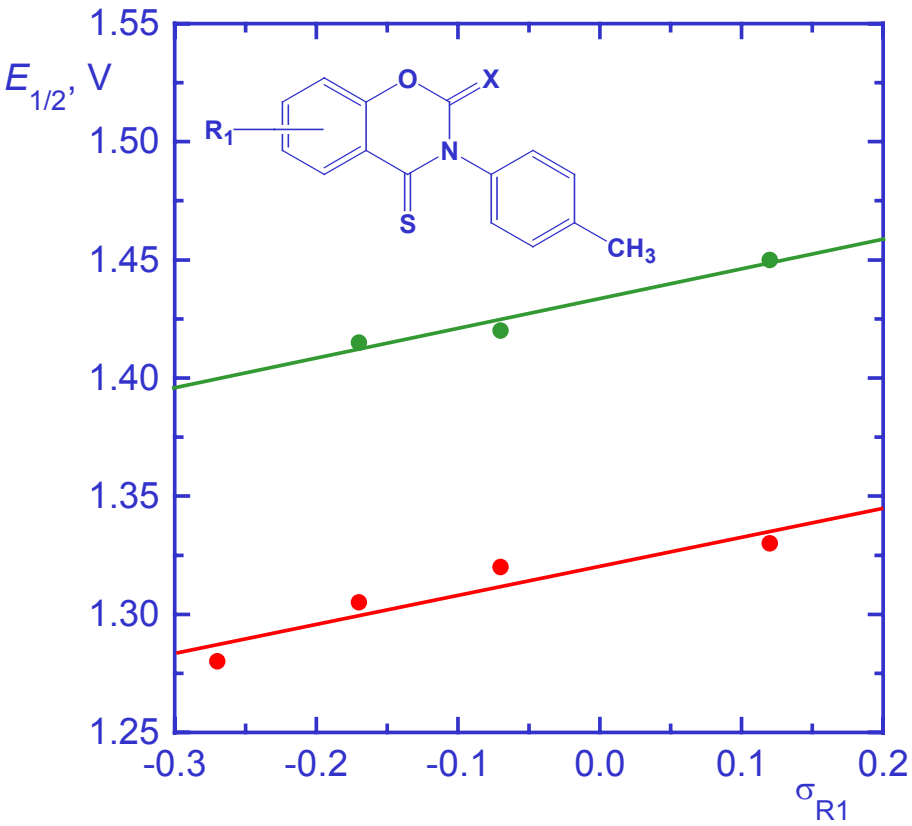

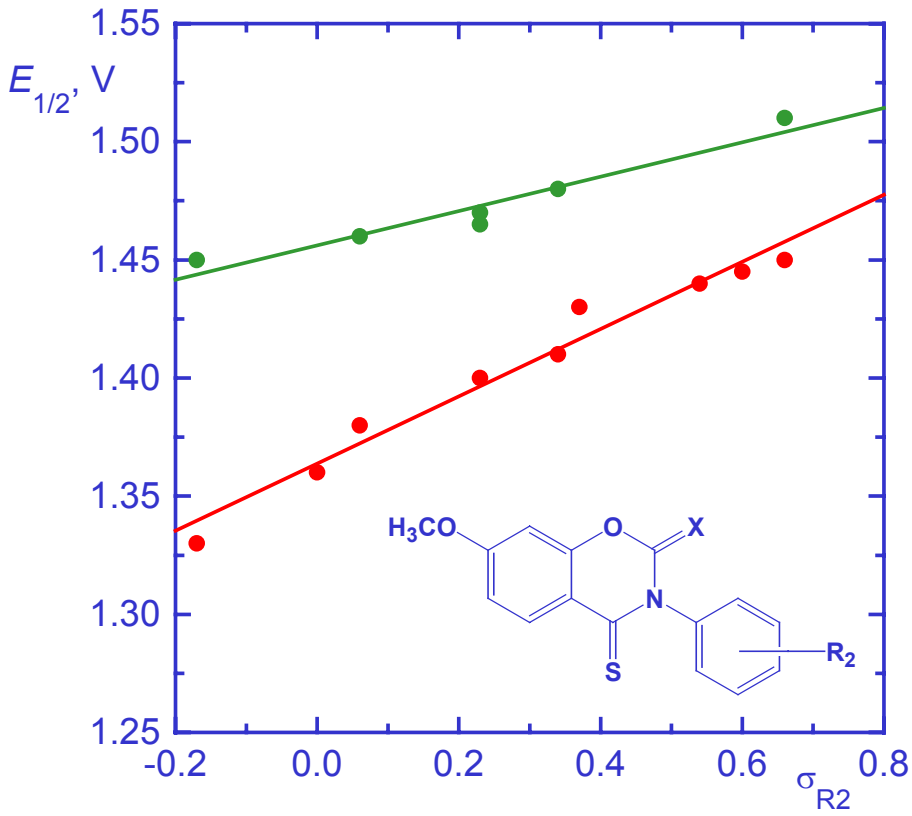

X = O, S

R_1 = –H, –OCH_3, –CH_3, –Cl

R_2 = –H, –F, –Br, –Cl, –CH_3, –CN, –CF_3

Nesměrák, K.; Němec, I.; Štícha, M.; Waisser, K.; Palát, K.: *Electrochim. Acta* **50** (2005), 1431.

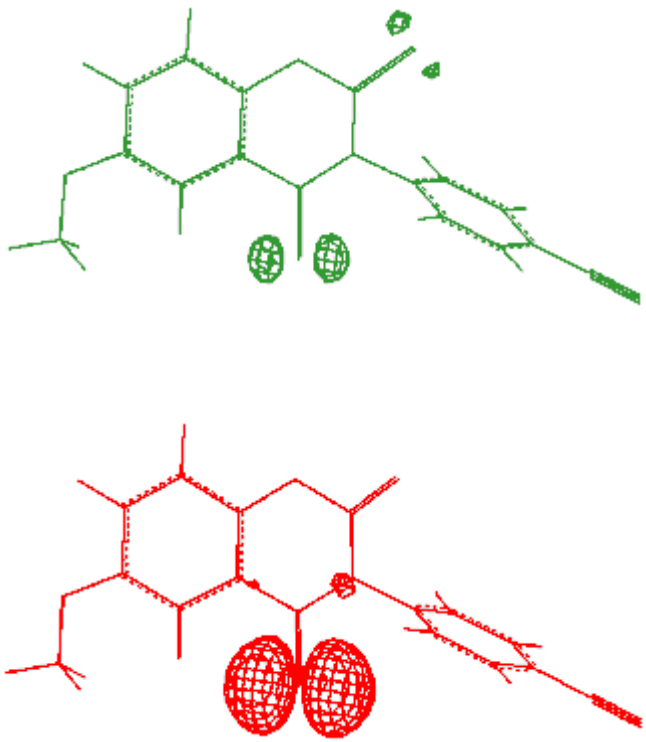

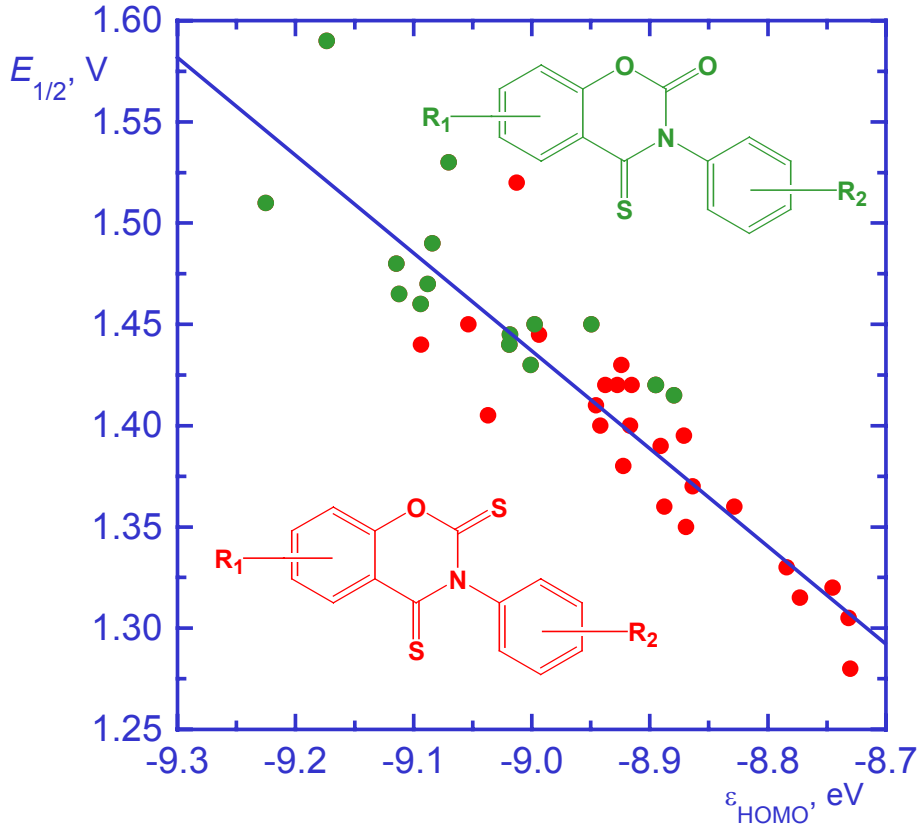

$$E_{1/2} = 0{,}140\ \sigma_{R1} + 0{,}131\ \sigma_{R2} + 0{,}083\ I + 1{,}363$$

$n = 40$, $r^2 = 0{,}897$, $s_y = 0{,}021$, $F = 104{,}69 > F_{3,\,36,\,0{,}01} = 4{,}31$

I = 1 pro X = O

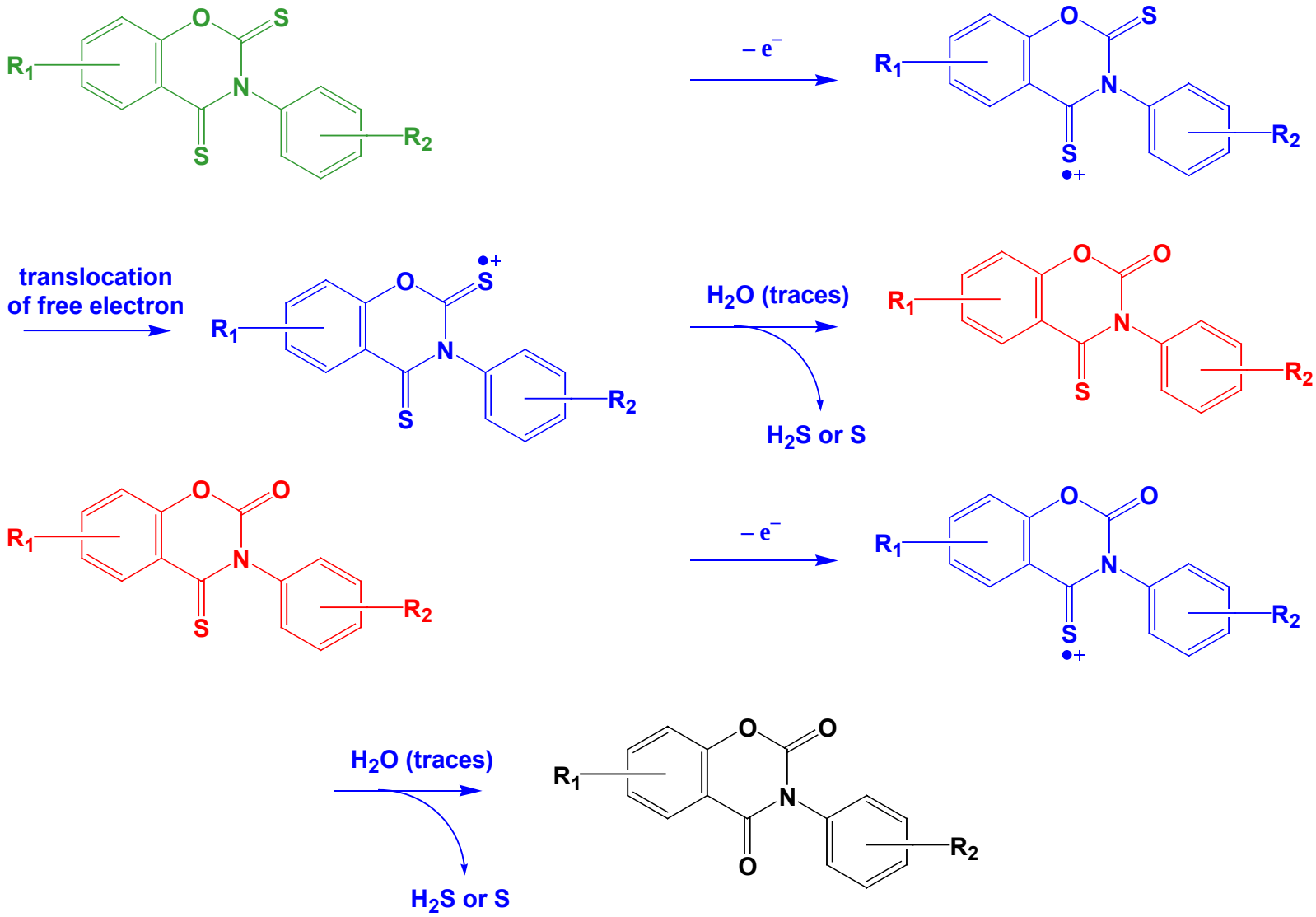
I = 0 pro X = S

$E_{1/2} = -0{,}477\ \varepsilon_{HOMO} - 2{,}853$

$n = 40$, $r^2 = 0{,}805$, $s_y = 0{,}029$, $F = 156{,}80 > F_{1,\ 38,\ 0{,}01} = 7{,}31$

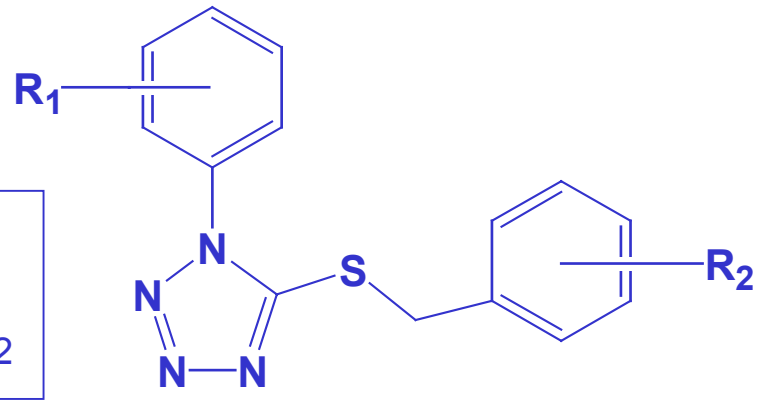

R1
O
S
N
S
R2
– e–
R1
O
S
N
S
●+
R2
translocation
of free electron
R1
O
●+
S
N
S
R2
H2O (traces)
H2S or S
R1
O
O
N
S
R2
– e–
R1
O
O
N
S
●+
R2
H2O (traces)
H2S or S
R1
O
O
N
O
R2

1-fenyl-5-benzylsulfanyltetrazoly

- antimykobakteriální účinky

$$E_{1/2} = -0{,}219\ R_{R1} + 0{,}211\ R_{R2} + 1{,}463$$

$n = 12$, $r^2 = 0{,}805$, $s_y = 0{,}045$, $F = 18{,}63 > F_{2,\,9,\,0{,}01} = 8{,}02$

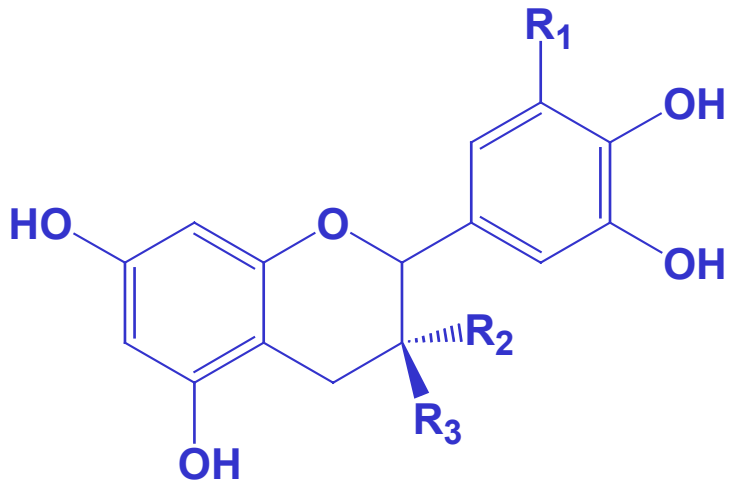

R_1 = –H, –OCH_3, –CH_3, –Br, –Cl, –Cl_2

R_2 = –H, –OCH_3, –F, –Cl, –CH_3, –CF_3

Nesměrák, K.; Bártl, J.; Štícha, M.; Waisser, K.; Adamec, J. : *nepublikované výsledky.*

Katechiny

- antioxidační aktivita
- studium inhibice lipidové peroxidasy v mikrosomální frakci krysích jater

$$\log IC_{50}\ (\mu M) = 2{,}46\ E_{1/2}\ (V) - 0{,}29 \log P + 1{,}56$$

$n = 10$, $r^2 = 0{,}823$, $s_y = 0{,}117$, $F = 16{,}25 > F_{2,\,7,\,0{,}01} = 9{,}55$

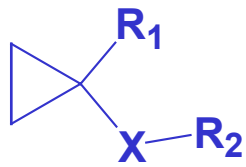
R_1 = –H, –OH

R_2 = –H, –OH

R_3 = –H, –OH, gallát

Yang, B.; Kotani, A.; Arai, K.; Kusu, F.: *Chem. Pharm. Bull.* **49** (2001), 747.

Chlorocyklohexeny

- inaktivace cytochromu P450

$\log k = -1{,}31\ E_{1/2}\,(\mathrm{V}) + 2{,}06$

$n = 12$, $r^2 = 0{,}774$

R_1 = –H, –CH_3

X = NH, O, Cl, Br, I

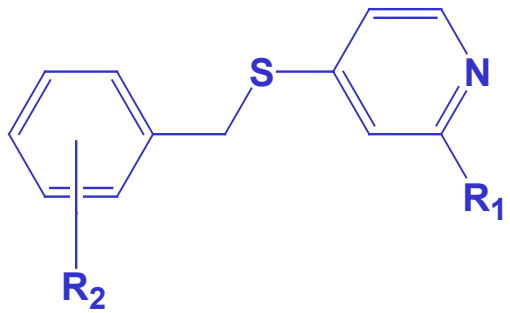
R_2 = –H, –CH_2CH_3, –CH_2–C_6H_5

- zavedení log *P* do korelace nevedlo ke zlepšení

Guengerich, F.P.; Willard, R.J.; Shea, J.P.; Richards, L.E.; Macdonald, T.L.: *J. Am. Chem. Soc.* **106** (1984), 6446.

4-(benzylsulfanyl)pyridiny

- antimykobakteriální účinky

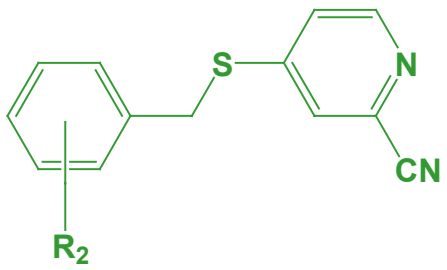

R_1 = –CN, –$CSNH_2$

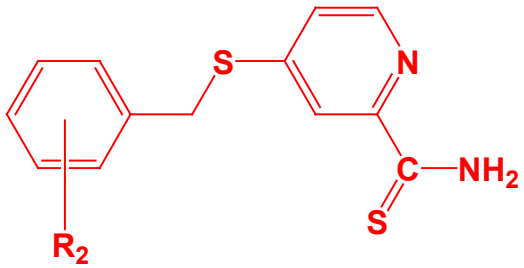
R_2 = –F, –Cl, –Br, –CH_3, –CF_3, –OCH_3, -NO_2

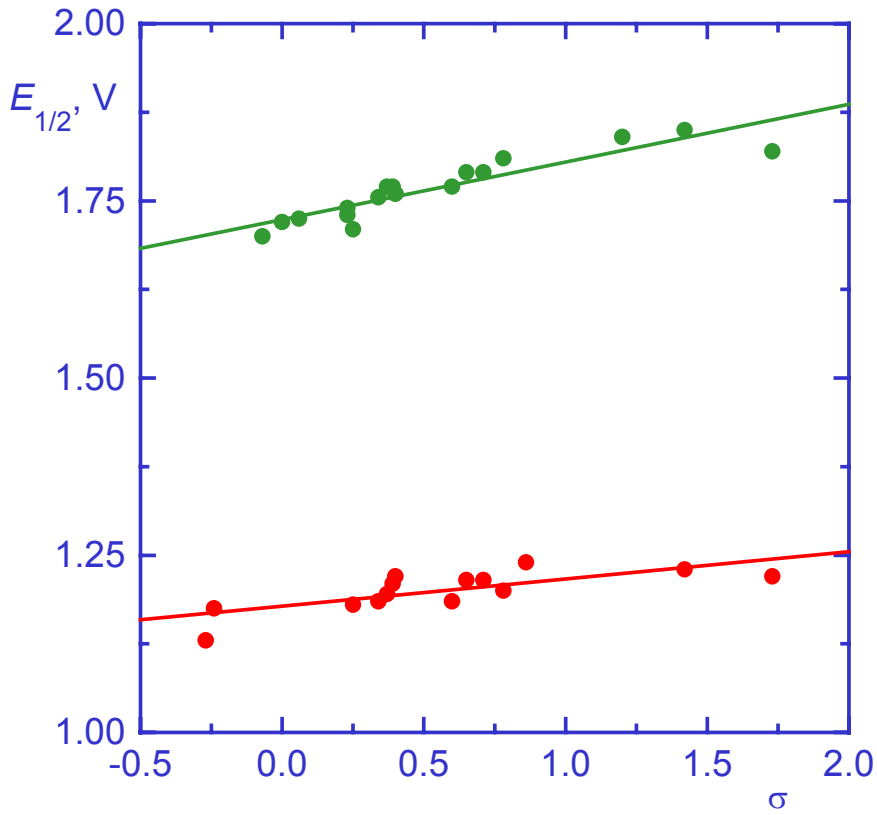
Klimešová, V.; Palát, K.; Waisser, K.; Klimeš, J.: *Int. J. Pharm.* **207** (2000), 1.

Nesměrák, K.; Brožíková, M.; Klimešová, V : *nepublikované výsledky*

❖ QSPR elektrochemie

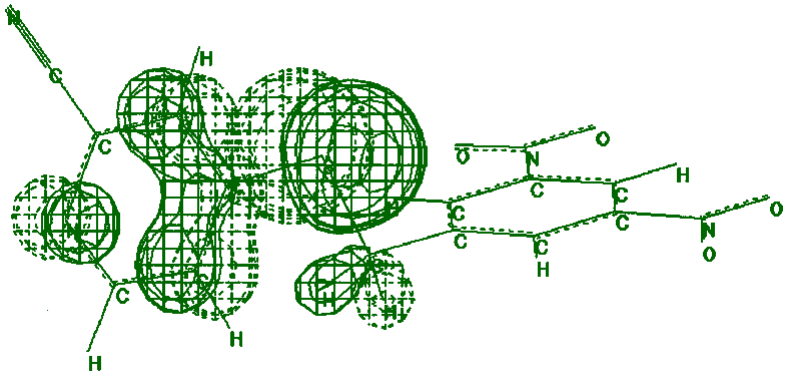

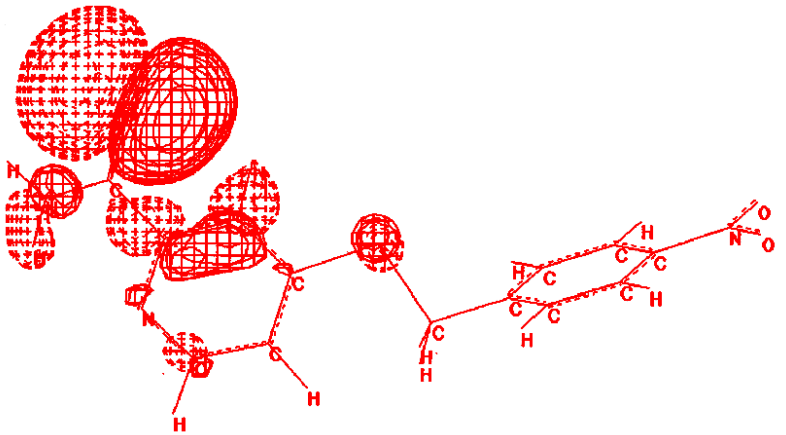

$E_{1/2} = 0{,}060\ \sigma + 0{,}569\ I + 1{,}166$

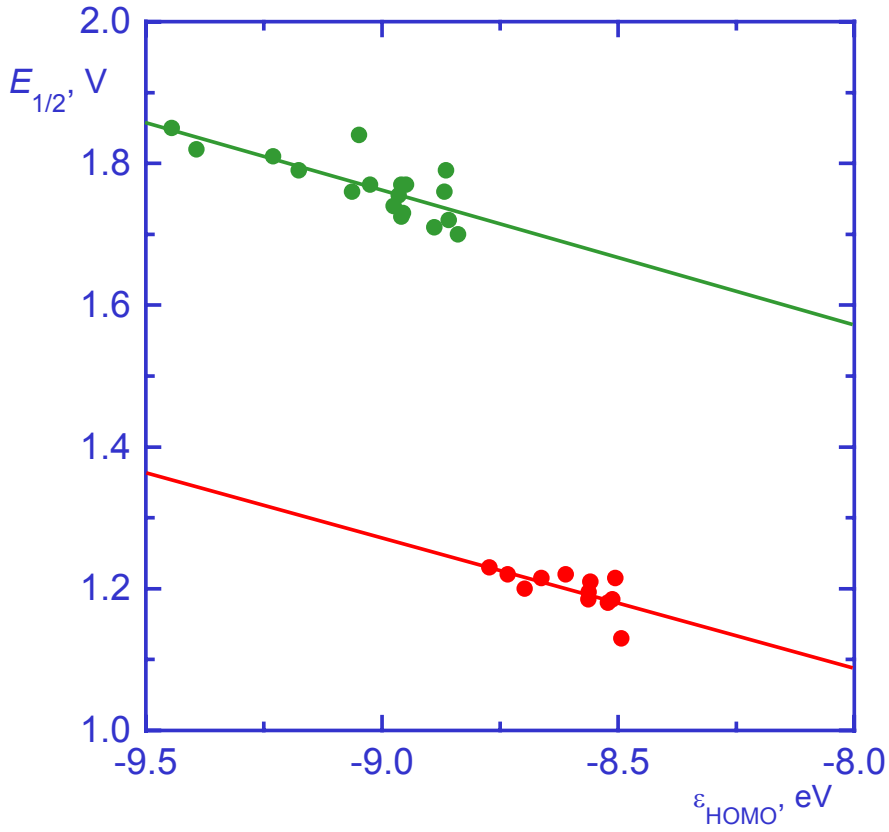
$n = 32$, $r^2 = 0{,}994$, $s_y = 0{,}022$, $F = 2405{,}80 > F_{2,\,29,\,0{,}01} = 5{,}42$

$I = 1$ pro X = –CN

$I = 0$ pro X = $–CSNH_2$

$$E_{1/2} = -0{,}187\ \varepsilon_{HOMO} + 0{,}489\ I - 0{,}408$$

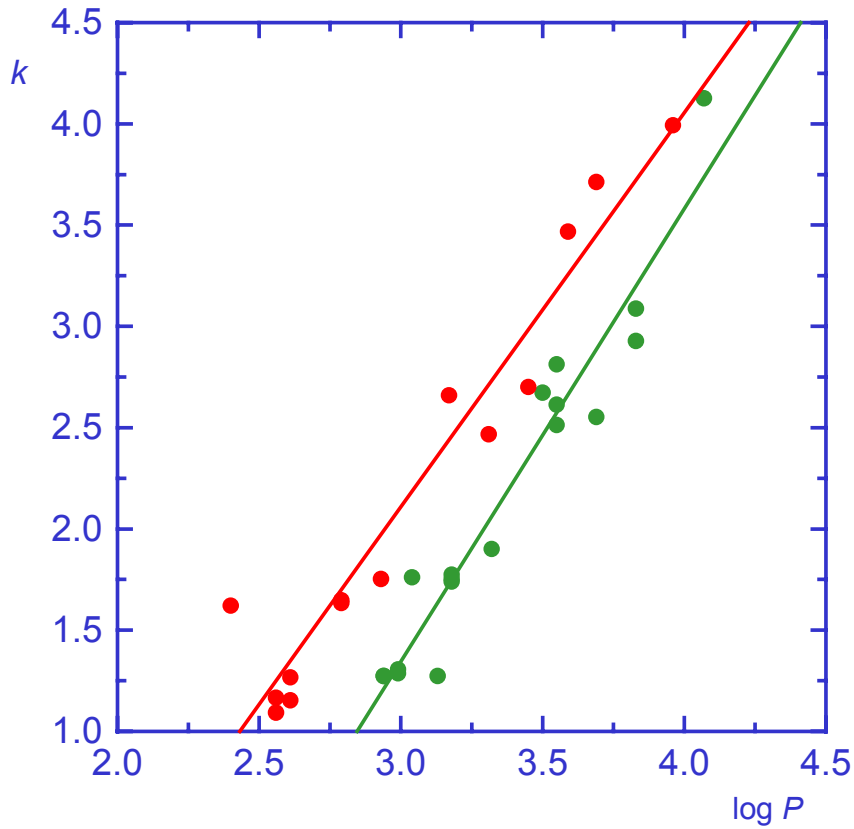
$n = 30$, $r^2 = 0{,}992$, $s_y = 0{,}026$, $F = 1781{,}29 > F_{2,\,27,\,0{,}01} = 5{,}49$

I = 1 pro X = –CN

I = 0 pro X = –$CSNH_2$

❖ QSPR chromatografie

– kapacitní faktor měřený na koloně RP C-18 ZORBAX (150×4,6 mm), v mobilní fázi acetonitril-voda 6:4

k = 2,061 log P – 0,697 I – 4,077

n = 32, r^2 = 0,927, s_y = 0,245, F = 187,15 > $F_{2, 29, 0,01}$ = 5,42

I = 1 pro X = –CN

I = 0 pro X = –$CSNH_2$

- QSAR

$$\log (1/C_{MT})\ (\text{mol l}^{-1}) = -0{,}957\ \varepsilon_{HOMO}\ (\text{eV}) + 0{,}119 \log P - 1{,}364\ I - 3{,}440$$

$n = 24$, $r^2 = 0{,}876$

$$\log (1/C_{MA})\ (\text{mol l}^{-1}) = -0{,}707\ \varepsilon_{HOMO}\ (\text{eV}) + 0{,}547 \log P - 1{,}226\ I - 2{,}632$$

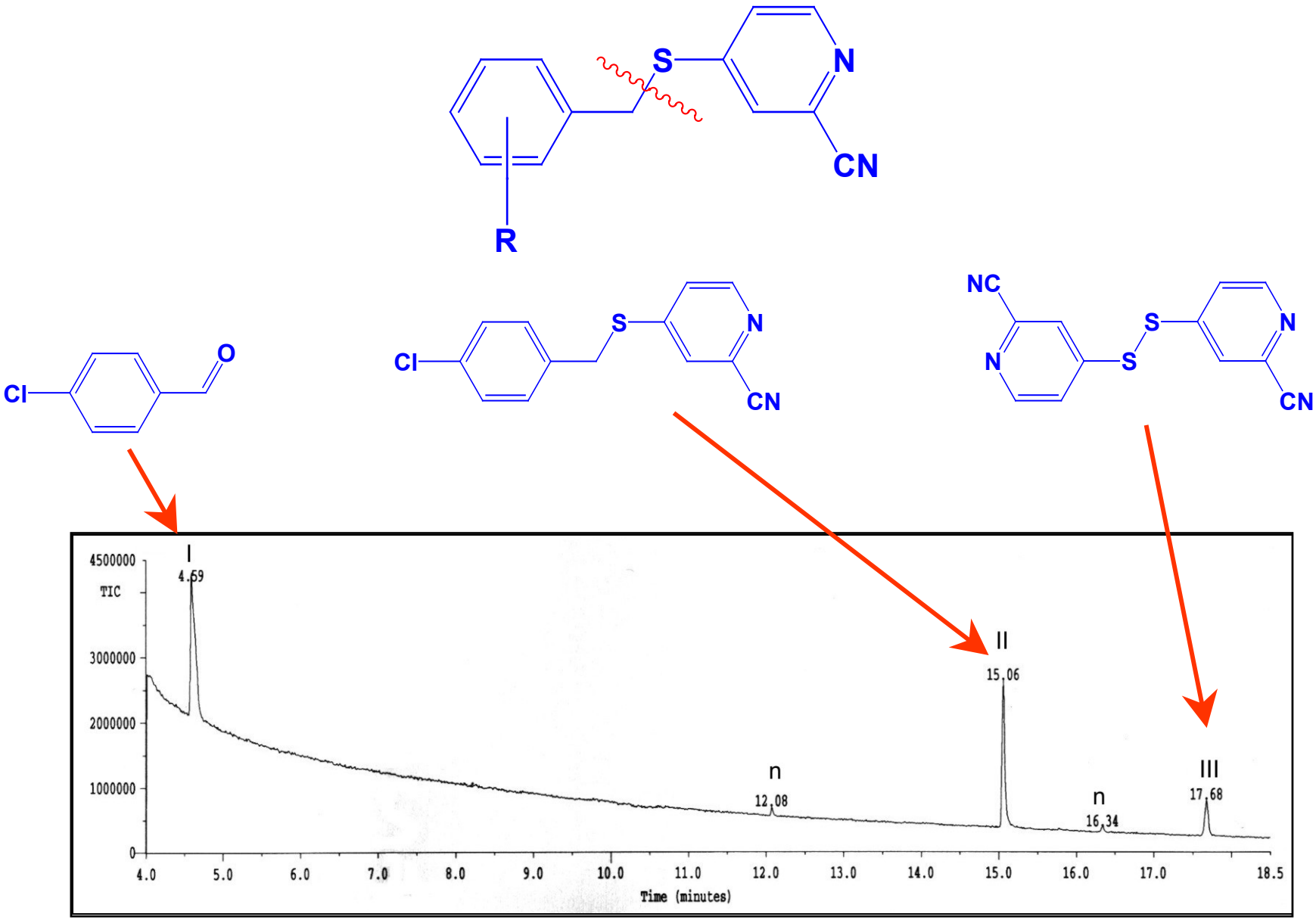
$n = 25$, $r^2 = 0{,}717$

$$\log (1/C_{MT})\ (\text{mol l}^{-1}) = 3{,}483\ E_{1/2}\ (\text{V}) + 0{,}016\ k - 2{,}847\ I + 0{,}926$$

$n = 24$, $r^2 = 0{,}863$

$$\log (1/C_{MA})\ (\text{mol l}^{-1}) = 1{,}409\ E_{1/2}\ (\text{V}) + 0{,}206\ k - 1{,}540\ I + 2{,}965$$

$n = 25$, $r^2 = 0{,}676$

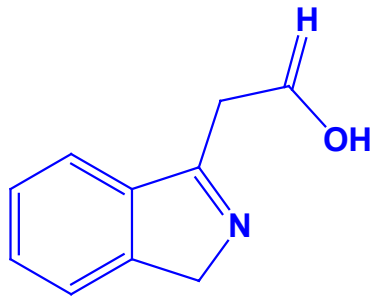

S
N
CN
R
Cl
O
Cl
S
N
CN
NC
N
S
S
N
CN
4500000
TIC
3000000
2000000
1000000
0
I
4.69
n
12.08
II
15.06
n
16.34
III
17.68
4.0
5.0
6.0
7.0
8.0
9.0
10.0
11.0
12.0
13.0
14.0
15.0
16.0
17.0
18.5
Time (minutes)

II. Elektroanalytické metody při analýze biologických matric

- elektroanalytické metody nachází při analýze biologických matric uplatnění
  - analýza biologického materiálu (rostliny)
  - analýza klinického materiálu (moč, tkáně)
  - analýza potravin
- velké spektrum anorganických i organických látek
- velmi složité matrice s proměnlivým složením

  $\Rightarrow$ kombinace s předúpravami vzorku, např. extrakce, suchý rozklad

Analýza biologického materiálu

- stanovení indoyl-3-octové kyseliny

  po extrakci popela ethylacetátem měřeno

  na uhlíkové pastové elektrodě, *LOD* = 0,053 μg ml^{-1}

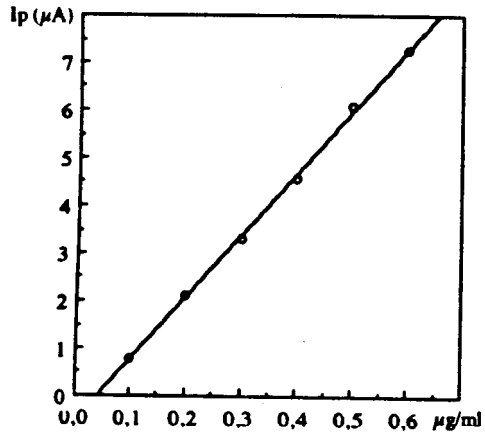
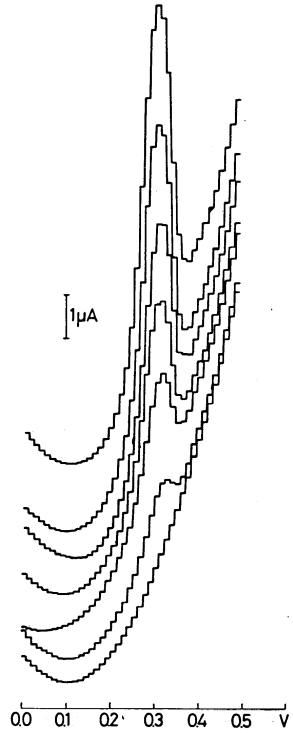

FIGURE 8. Variation of peak current, i_p, with concentration of IAA in preconcentration cell. Preconcentration step: IAA in pH 4, 0.08 M HAc/Ac$^-$ buffer; accumulation time 10 min.; stirring rate 300 rpm; percentage of modifier 40%. Measurement step: pH 12, 0.4 M phosphate buffer; scan rate 30 mV s^{-1}; pulse amplitude 100 mV.

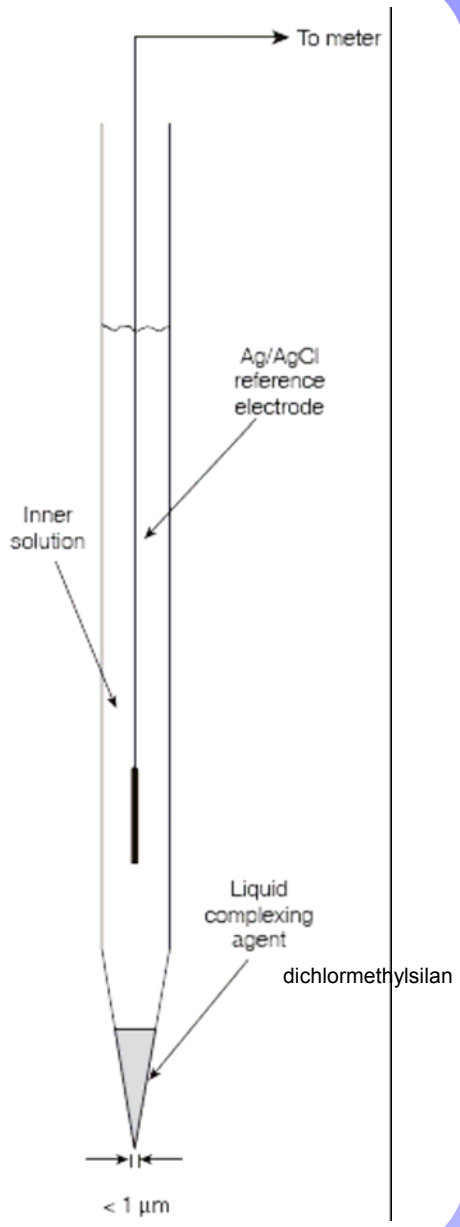

Hernández, P.; Galán, P. Nieto, O.; Hernández L.: *Electroanalysis* **6** (1994), 577.

Analýza klinického materiálu

- nejčastěji: krev, sliny, moč
- velké spektrum anorganických i organických látek
- velmi složité matrice s proměnlivým složením

ISE

- stanovení elektrolytů (K^+, Na^+, Ca^{2+}, H^+, Cl^-) a plynů (CO_2)
- možnost měření *in vitro* ale i *in vivo*
- miniaturizace, vývoj specifických ISE

Voltametrické metody

- nejčastěji užívány: DPP a stripping voltametrie
- stanovení stopových množství kovů v biologických matricích

  je ovlivňováno především přítomností proteinů

  $\Rightarrow$ úprava vzorků (ředění, extrakce, spalování)

- stanovení olova v krvi

  na *in-situ* bismutovým filmem modifikované borem dopované diamantové elektrodě, *LOD* = 8,5×10^{-10} mol l^{-1} (0,18 ppb)

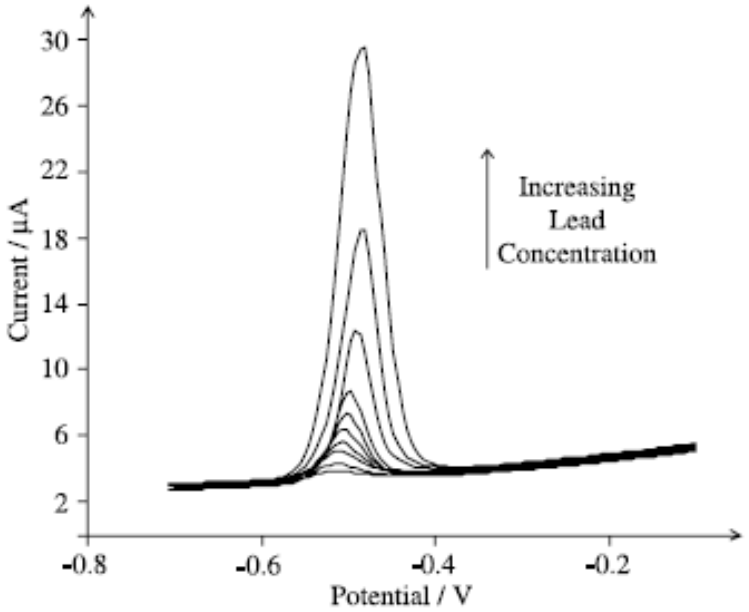

Fig. 3 Voltammetric response to increasing concentrations of lead in 0.1 mol L^{-1} nitric acid solution, using a deposition potential of −1.5 V for 60 s with a bismuth concentration of 3.8 µmol L^{-1}. SW conditions: frequency 50 Hz, step potential 5 mV, amplitude 50 mV

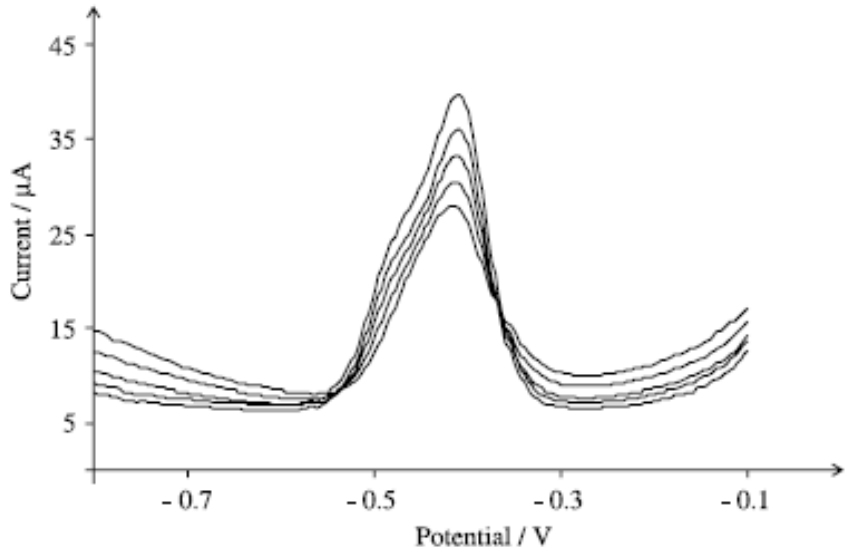

Fig. 6 An example of standard additions to a 1:50 diluted blood solution using SW-ASV with an insonated accumulation time of 300 s at −2.7 V

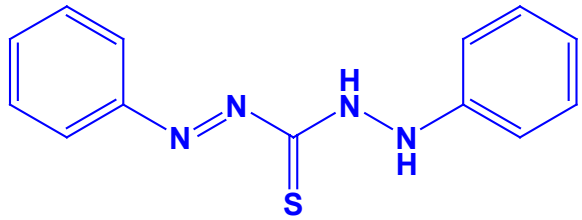
Kruusma, J.; Banks, C. E.; Compton, R. G.: *Anal. Bioanal. Chem.* **379** (2004), 700.

- stanovení zinku v krvi

  po přidání difenylthiokarbazonu použita

  dvojnásobná extrakce za sonifikace,

  měřeno na nafionem modifikované elektrodě z GC s rtuťovým filmem

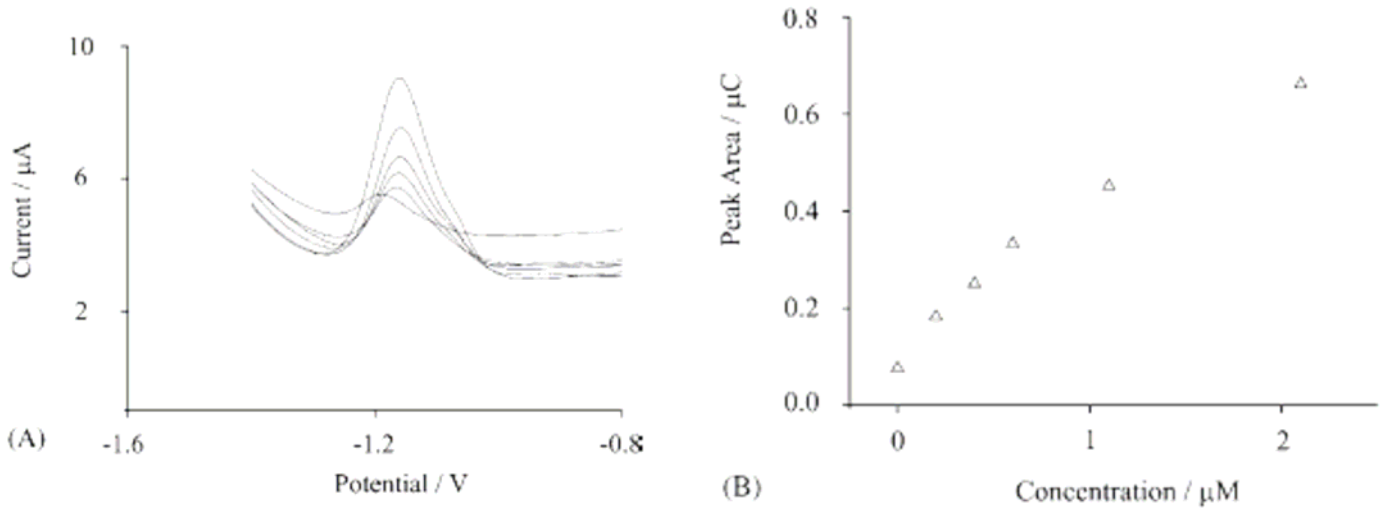

Fig. 4. (A) Square-wave anodic stripping voltammetry (parameters: amplitude 25 mV, frequency 50 Hz) of a blood sample diluted one part blood to 500 parts pH 1 sulphuric acid. Experimental parameters: −1.4 V (vs. Ag/AgCl, 3 M) for 240 s insonated deposition (83 W cm^{-2}). (B) Corresponding standard additions of 0.01, 0.2, 0.4, 0.6, 1.1 and 2.1 μM zinc(II) from (A).

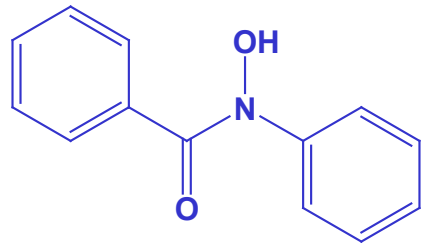
Kruusma, J.; Banks, C. E.; Nei, L.; Compton, R. G.: *Anal. Chim. Acta* **510** (2004), 85.

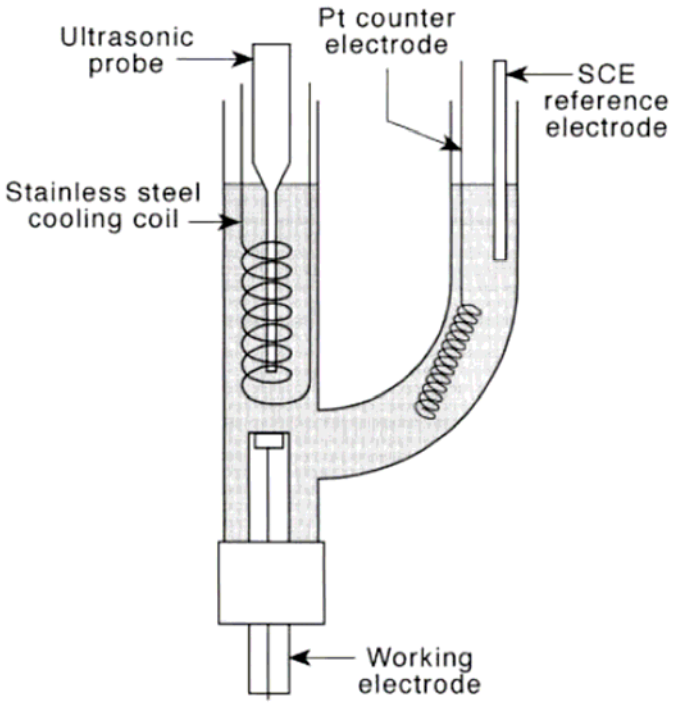
- stanovení mědi v krvi

  po přidání N-benzoyl-N-fenyl hydroxylaminu v EtAc

  použita dvojnásobná extrakce za sonifikace,

  měřeno na elektrodě ze skleného uhlíku, *LOD* = 0,16 μg l^{-1}

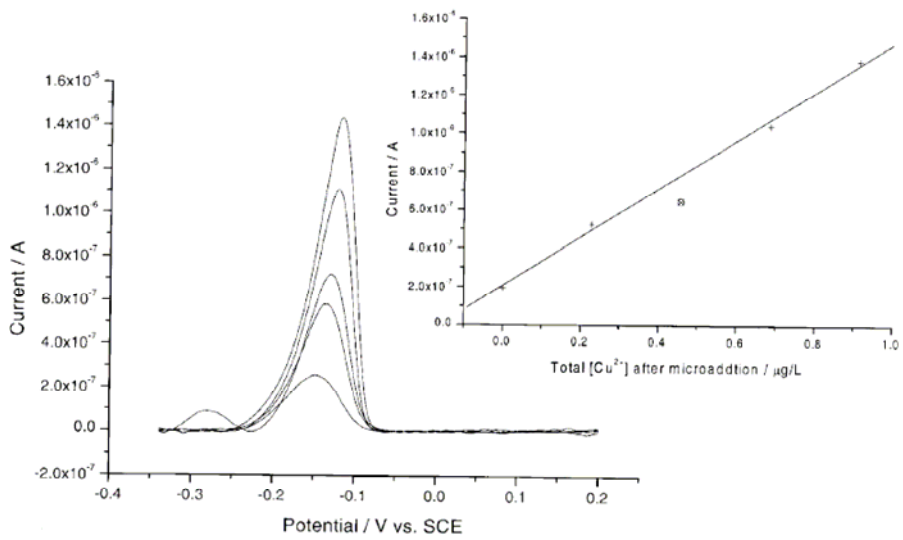

Fig. 4. Sono-square-wave anodic stripping voltammetric traces for an insonated deposition of 60 s at – 1.5 V. Traces show background corrected standard additions to sono-solvent extracted laked horse blood solution (test solution 0.05% – by volume – blood). Each 10 μL addition corresponds to an increase in copper concentration of 0.22 μg L^{-1}. Calibration graph shown inset (R^2=0.9972) gives concentration of 1637 μg L^{-1}.

Hardcastle, J. L.; Compton, R. G.: *Electroanalysis* **14** (2002), 753.

- studium kontaminace vzorku při odběru vzorku kovovými jehlami (měď v mozkomíšním moku)

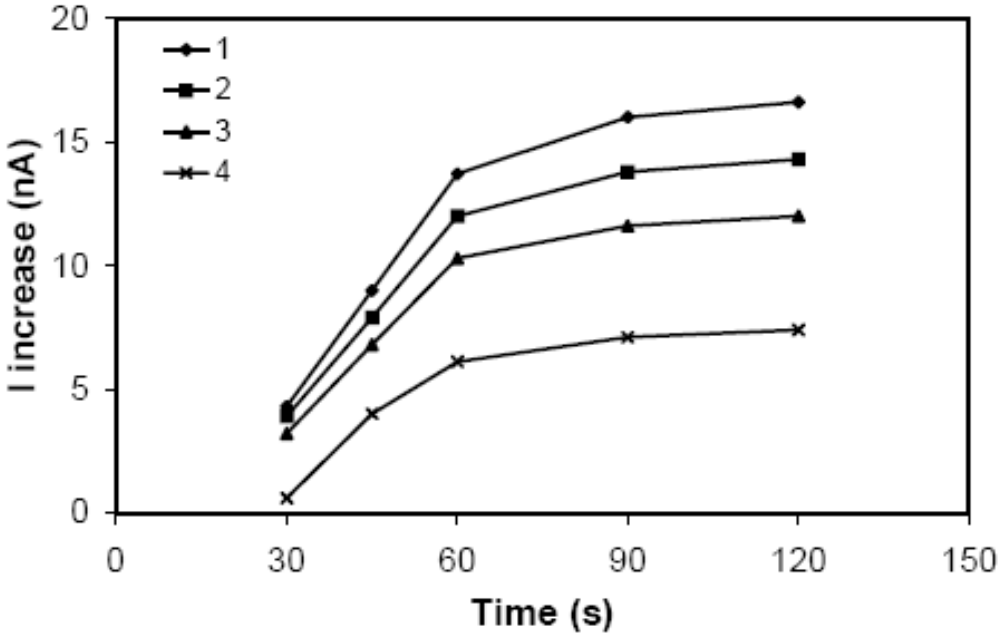

Fig. 1. Influence of the length of the needle and the extraction time on the contamination to the increase of the analytical signal. (1) 62 mm, (2) 50 mm, (3) 42 mm and (4) 25 mm.

Sánchez Misiego, A. S.; Garcia-Moncó Carra, R. M.; Ambel Carracedo, M.P.: *Anal. Chim. Acta* **494** (2003), 167.

- stanovení olova ve slinách, *LOD* = 0,25 μg l^{-1},

  měřeno na nafionem modifikované elektrodě z GC s rtuťovým filmem

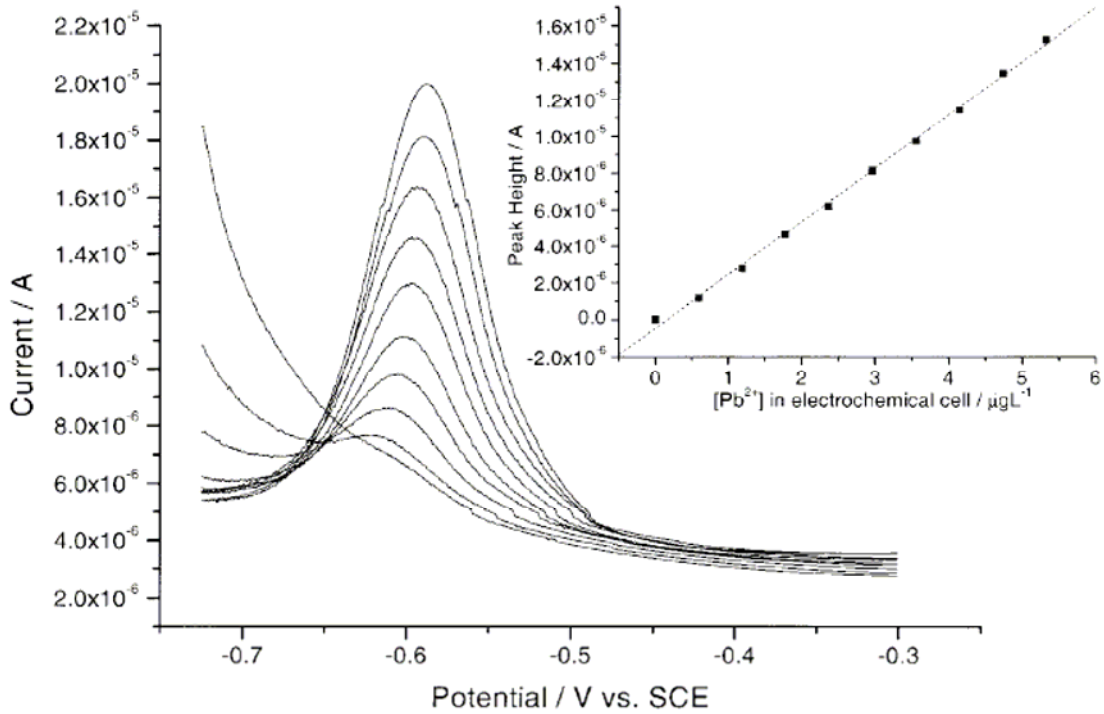

Fig. 7. Standard additions of 0.6 μg L^{-1} to 220 μL artificial saliva in 0.1 M acetate buffer at pH 4.6 containing 85.7 mM Hg^{2+}(aq). Square-wave anodic stripping voltammetry ($f = 50$ Hz, $\delta V = 1.0$ mV, $A = 50$ mV) at a Nafion coated mercury thin film glassy carbon electrode followed a silent pretreatment for 60 s at 0.6 V and an insonated preconcetration period of 120 s at −1.5 V and 30 W cm^{-2} ultrasound intensitv. Inset: linear calibration $R^2 = 0.998$.

West, E. C.; Hardcastle, J. L.; Compton, R. G.: *Electroanalysis* **14** (2002), 1470.

Analýza potravin

- využívány biosenzory, stripping metody

Metals	*Matrix*	*Technique*	*Electrode*
		Dairy Products	
Cd, Pb, Cu	Milk	PSA	MFE
Cd	Dried milk	ASV	HMDE
Cd, Pb, Cu	Cheese	PSA	MFE
Pb	Milk protein	PSA	MFE
		Wines	
Cd, Pb, Cu	Wine	PSA	MFE
Fe(III)	Wine	AdSV	HMDE
Cu, Hg	Wine	DPASV	HMDE
Cd, Pb, Cu	Wine	DPASV	HMDE
Ni, Co	Wine	AdSV	HMDE
		Fruit Juices and Soft Drinks	
Pb, Sn	Grape juice	DPP	DME
Pb, Sn	Fruit juice	PSA	MFE
Sn	Orange juice	AdSV	HMDE
Cu, Pb, Bi, Sb	Fruit juice	PSA	MFE
Pb, Cd, Cu	Cola drinks	DPASV	LLSDME
		Fish and Meat	
Hg	Fish	SWV	MFE
As	Fish, shellfish	DPP	DME
Cd, Pb, Cu, Zn	Fish	PSA	MFE
As, Se	Tuna fish	DC/DPP	HMDE
Cd, Pb, Cu, Zn	Meat	DPASV	HMDE
Ni, Co	Meat	AdSV	HMDE
Se, As, Cd, Pb, Cu, Zn	Meat	DPASV	HMDE
Ni, Co	Meat	AdSV	HMDE
		Miscellaneous Foods	
Sn, Pb, Cd	Vegetables	DPP	HMDE
Pb, Sn	Canned food	ASV	HMDE
Zn, Cd, Pb, Cu	White sugar	ASV	HMDE
Pb	Eggs	ASV	HMDE
Cu, Cd, Hg	Cereals	DPASV	HMDE
Pb	Metal container	ASV	HMDE
Cu	Palm oil	DPASV	HMDE

Mannino, S.; Wang, J.: *Electro-analysis* **4** (1992), 835.

- stanovení arsenu v kopřivě a tabáku,

  mikrovlnný rozklad materiálu směsí $HNO_{3,}$ + $HClO_4$

  (redukce As^{5+} na As^{3+})

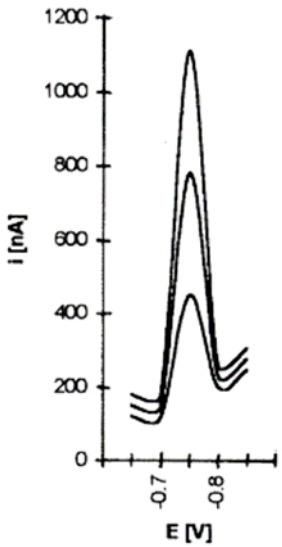

Fig. 4. Quantification of arsenic in a nettle sample by double standard additions [2 ng mL^{-1} and 4 ng mL^{-1} of As(III)] in the supporting electrolyte containing 1 mol L^{-1} HCl, 0.4 mol L^{-1} H_2SO_4, 0.012 mol L^{-1} KI and ascorbic acid, 5 ng mL^{-1} Cu(II); $E_d = -0.45$ V, $t_d = 2$ min.

Table 3. Results of As determinations in nettle samples and in the reference material (Tobacco leaves OTL1). Results presented as means $\pm t_{95\%}$*SD. 1,2: nettles collected from a contaminated area; 3: nettles collected 3 km away; a: digestions in a PTFE bomb without a crucible; b: digestions in a quartz crucible inside a PTFE bomb.

Sample	*Added amount of As(III)*	*Determination by CSV [μg/g]*	*Determination by AAS [μg/g]*
1a	–	3. 11 ± 0.10 $n = 8$	3.05 ± 0.09 $n = 6$
1b	–	3.07 ± 0.10 $n = 8$	3.28 ± 0.08 $n = 6$
2a	–	1.88 ± 0.07 $n = 7$	–
2a	0.90	2.88 ± 0.04 $n = 7$	–
3b	–	0.087 ± 0.005 $n = 7$	–
3b	0.060	0.149 ± 0.005 $n = 7$	–
OTL 1b	Certified content 0.539 ± 0.060	0.52 ± 0.03 $n = 6$	

Kowalska, J.; Stryjewska, E.; Szymański, P.; Golimowsk, J.: *Electroanalysis* **11** (1999), 1302.

- stanovení thalia v brandy (forensní analýza)

  0,5023 g, resp. 2,1882 g $TlSO_4$ v lahvi, LD_{50} (potkan, or.) = 25 mg kg^{-1}

Table 3
Measurements of thallium (mg/20 ml) in brandy[a]

Days	Bottle 1		Bottle 2	
	Voltammetry	Flame	Voltammetry	Flame
1	3.6	1.1	3.1	1.5
3	5.8	6.4	6.8	5.9
5	10.0	10.0	15.2	16.8
5	13.2	11.1		
6	16.7	14.2	23.2	19.4
7	18.2	18.1	27.7	26.1
10	26.9	26.2	40.4	37.2
10			32.4	33.6
11	30.9	29.5	38.0	45.5
13	40.8	36.1	47.9	46.6
13			54.4	58.3
17	47.2	48.8	56.6	69.6
18	47.0	48.7		
19	44.0	43.9	55.8	55.0
Total dissolved	304.3	298.4	401.5	415.5
Rest in bottle and brandy glass	224.6		1848.8	
Total found	528.9	523.0	2250.3	2264.3
Total added	502.3		2188.2	
Difference[b] (%)	5.2	4.1	2.8	3.4

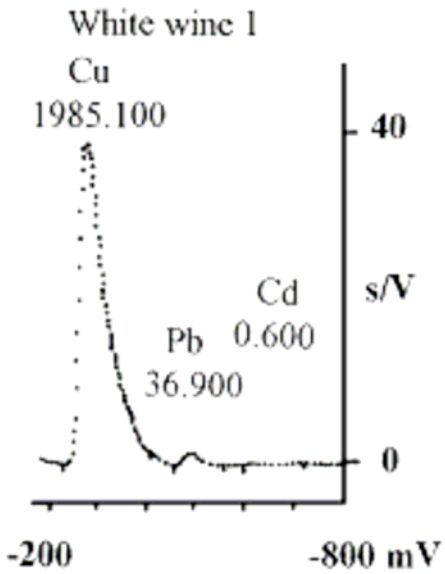
[a] Voltammetric results compared with AAS results. DPASV scan from −900 to −350 mV. Pre-concentration step of 60 s at −900 mV. Scan rate 15 mV s^{-1} and pulse height 50 mV, NH_4Ac (0.05 M) added directly to diluted brandy sample. (Dilution under analysis: DPASV 1:5000, AAS 1:25). S.D. <5%, $n = 5$.

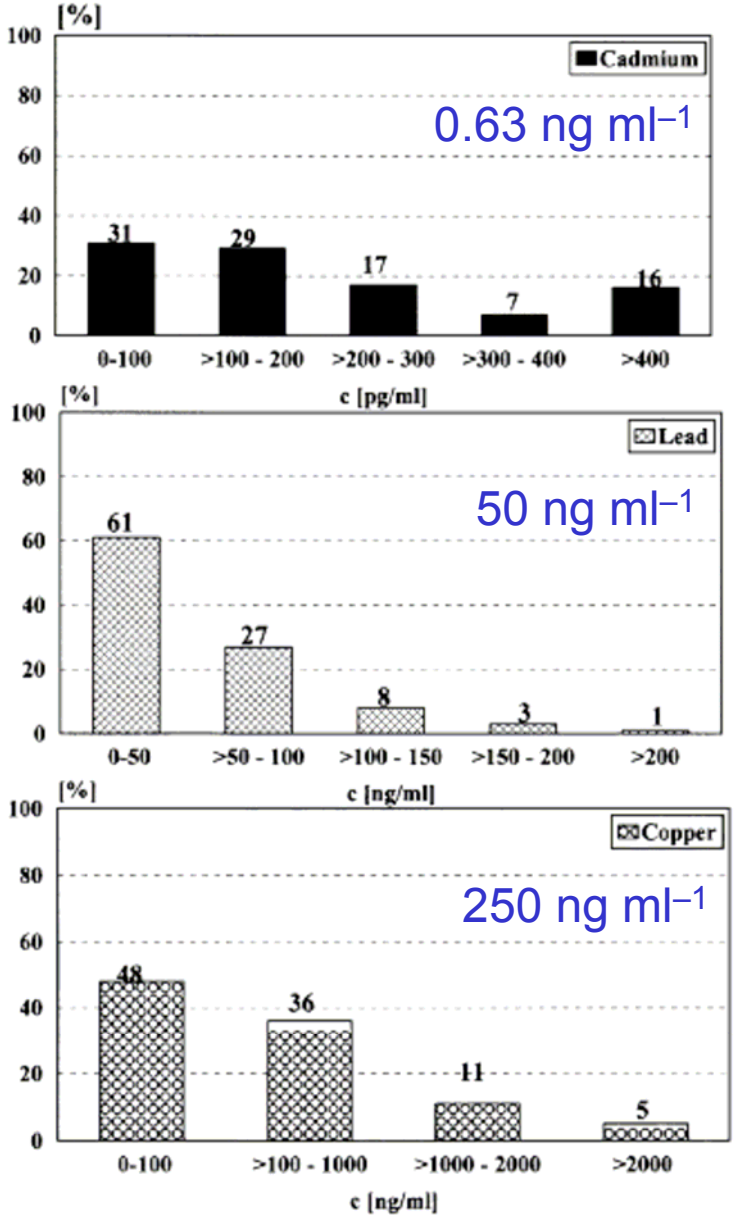
[b] Difference between total amount added and amount found.

Mikkelsen, Ø.; Schrøder, K.H.: *Anal. Chim. Acta* **458** (2002), 249

- stanovení kadmia, olova a mědi ve vínu (150 vzorků vín) na rtuťové filmové elektrodě metodou potenciometrické stripping analýzy

Fig. 1 Orginal PSA curve for simultaneously determination of Cd, Pb and Cu. Deposition time: 5 min, other conditions see Fig. 2

Ostapczuk, P.; Eschnauer, H. R.; Scollary, G. R.:
Fresenius J. Anal. Chem. **358** (1997), 723.

III. Elektroanalytické metody při analýze environmentálních matric

- elektroanalytické metody nachází při analýze environmentálních matric uplatnění
  - analýza pracovního prostředí
  - analýza složek životního prostředí (voda, půda, vzduch)
- velké spektrum anorganických i organických látek

Electroanalytical Methods in Chemical and Environmental Analysis. Robert Kalvoda (ed.). New York, Plenum Press 1987.

Ashley, K.: *Electroanalysis* **6** (1994), 805.

ISE

- jejich použití je omezenější než v případě analýz klinických vzorků
- vývoj směřuje k senzorům a biosenzorům
- např. stanovení kyanidů v ovzduší podle NIOSH Method 7904

SAMPLING

SAMPLER:	FILTER + BUBBLER (0.8-µm PVC membrane + 15 mL 0.1 N KOH) [1]
FLOW RATE:	0.5 to 1 L/min
VOL-MIN:	10 L @ 0.5 mg/m^3 (as CN^-)
-MAX:	180 L @ 11 mg/m^3 (as CN^-)
SHIPMENT:	routine
SAMPLE STABILITY:	analyze within 5 days; particulate on filter may liberate HCN gas [2]
BLANKS:	2 to 10 field blanks per set

ACCURACY

RANGE STUDIED:	5 to 21 mg/m^3 (HCN) [3]; 2.6 to 10 mg/m^3 (KCN) [2]
BIAS:	- 7.6%
OVERALL PRECISION ($\hat{S}_{rT}$):	0.062 (HCN) [3]; 0.103 (KCN) [2]
ACCURACY:	± 20.0%

MEASUREMENT

TECHNIQUE:	ION-SPECIFIC ELECTRODE
ANALYTE:	cyanide ion (CN^-)
EXTRACT FILTER:	25 mL 0.1 N KOH; 30 min
RINSE BUBBLER:	2 mL 0.1 N KOH; dilute to 25 mL with 0.1 N KOH
MEASURE:	mV reading of cyanide ion electrode vs. reference electrode
CALIBRATION:	solutions of KCN in 0.1 N KOH
RANGE:	0.05 to 2 mg CN^-
ESTIMATED LOD:	2.5 µg CN^- [2]
PRECISION ($\hat{S}_r$):	0.043 (HCN) [3]; 0.038 (KCN) [2]

APPLICABILITY: The working range (as CN^-) is 0.5 to 15 mg/m^3 for a 90-L air sample or 5 to 20 mg/m^3 for a 10-L air sample.

Voltametrické metody

- vzhledem k možnostem akumulace a speciace široký potenciál použití
- významné pro praktické analýzy
- výhodou je zejména provedení analýzy více látek (kovů) v jednom kroku

- kombinovány i s jinými metodami, např. speciace rozpustných stopových prvků podle Bartleyho a Florence
  (ASV v acetátovém pufru pH = 4,8)

Method	Speciation of Soluble Metals						
ASV	Labile Metals			Nonlabile or Bound Metals			
Ion-Exchange	Removed	Not Removed		Removed		Not Removed	
UV Irradiation		Released	Not Released	Released	Not Released	Released	Not Released
Description	free metal ions, labile organic complexes, and labile inorganic complexes	labile organic complexes and labile metals absorbed on organics	labile inorganic complexes and labile metals absorbed on inorganics	nonlabile organic complexes	nonlabile inorganic complexes	nonlabile organic complexes and nonlabile metals absorbed on organics	nonlabile inorganic complexes and nonlabile metals absorbed on inorganics
Group	I	II	III	IV	V	VI	VII

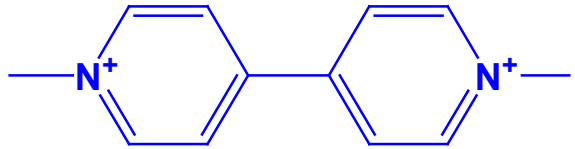
Bartley, G.E.; Florence, T.M.: *Anal. Lett.* **9** (1976), 379.

Ions	Electrode	Medium	Limits of detection
Pb	HMDE/TMFE	pH=2	10^{-10} *M*/10^{-11} *M*
Cd	HMDE/TMFE	pH=2	10^{-10} *M*/10^{-11} *M*
Cu	HMDE/TMFE	pH=2	10^{-9} *M*/10^{-10} *M*
Zn	HMDE/TMFE	pH=2	10^{-9} *M*/10^{-10} *M*
Tl	HMDE	Acetate (+EDTA), pH=4.5	10^{-10} *M*
Hg	Au	$HClO_4$/HCl (medium exchange)	10^{-10} *M*
Cu	Au	$HClO_4$/HCl (medium exchange)	10^{-10} *M*
As	Au	Ascorbic acid, HCl	10^{-9} *M*
Bi	Carbon	H_2SO_4/HCl	10^{-9} *M*
Mn	HMDE/TMFE	Cl^- or HCO_3^-, pH=5–8	10^{-8} *M*/10^{-10} *M*

Species	Medium	Limits of detection
Ni, Co	DMG boric buffer (pH = 8.3)	10^{-10} *M*, 10^{-10} *M*
Ni, Co	DMG NH_3/NH_4Cl buffer (pH = 9.3)	10^{-10} *M*, 10^{-10} *M*
Ni, Co	Nioxime, HEPES buffer (pH = 7.6)	10^{-10} *M*, 10^{-12} *M*
V	Catechol, PIPES buffer (pH = 7.8)	10^{-10} *M*
V	Cupferron+bromate	10^{-10} *M*
Cr	DTPA, pH = 6.8	10^{-10} *M*
Fe	Azo dyes	10^{-10} *M*
Fe	Catechol, PIPES buffer (pH = 6.9)	10^{-10} *M*
Al	Solochrome Violet RS (pH = 4.5)	10^{-9} *M*
Al	Alizarine Red S, BES buffer (pH = 7)	10^{-9} *M*
Ti	Solochrome Violet RS (pH = 5.1)	10^{-10} *M*
Ti	Mandelic acid+chlorate (pH = 3)	10^{-11} *M*
Cu	Catechol HEPES buffer (pH = 7.5)	10^{-11} *M*
Zn	APDC, BES buffer (pH 7.3)	10^{-11} *M*
U	Oxine, PIPES buffer (pH = 6.8)	10^{-10} *M*

Esteban, M.; Casassass, E.: *Trend. Anal. Chem.* **13** (1994), 110.

- stanovení paraquatu ve vodě na elektrodě z CD („*CDtroda*“), *LOD* = 21 μg l^{-1}

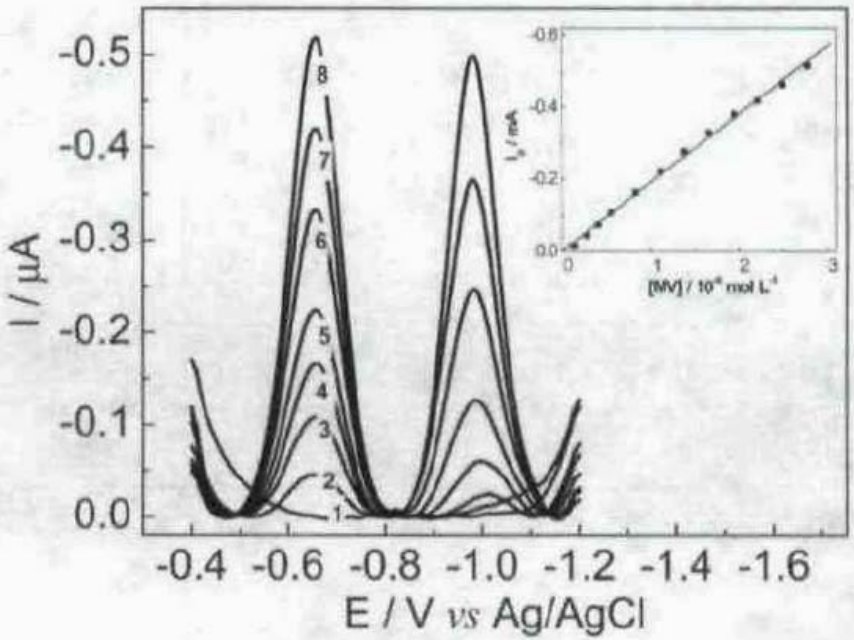
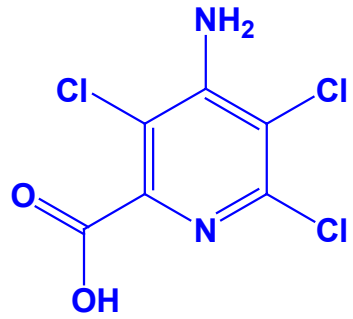

Figure 4. SWV responses of the CDtrodes with $f = 100\,s^{-1}$, $a = 50\,mV$, $\Delta E_s = 2\,mV$ for different paraquat concentrations: 0 (1), 2.8 (2), 5.5 (3), 8.3 (4), 11.1 (5), 16.6 (6), 22.1 (7), $27.7 \times {}^{10-5}\,mol^{L-1}$ (8). Insert: Linear dependence of the peak currents with paraquat concentration.

De Souza, D.; Codognoto, L., Machado, S. A. S.; Avaca, L. A.: *Anal. Lett.* **38** (2005), 331.

❖ vliv matrice na stanovení picloramu, *LOD* = 36 ppm

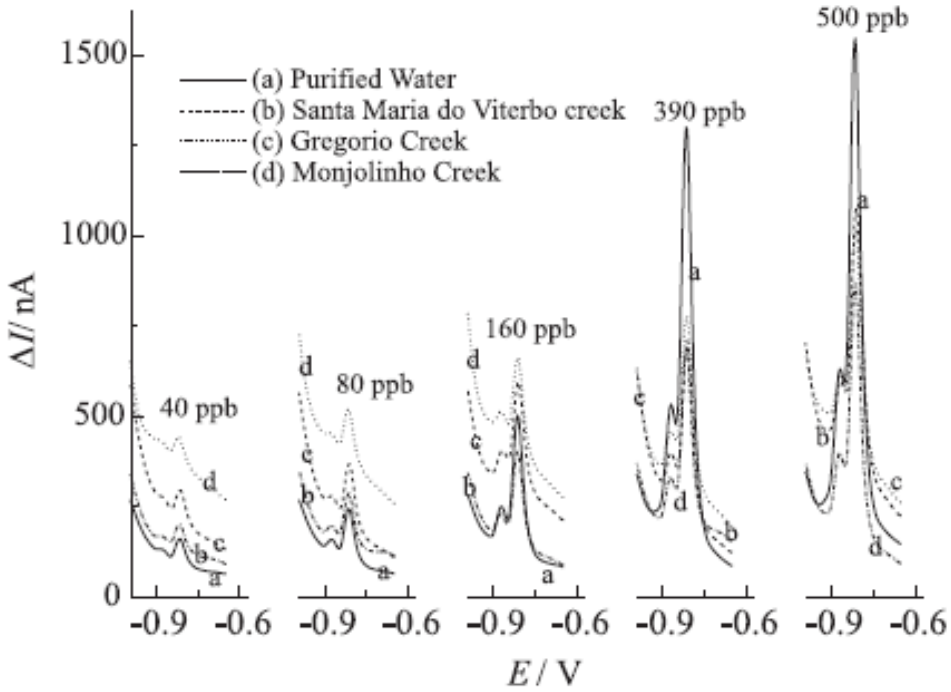
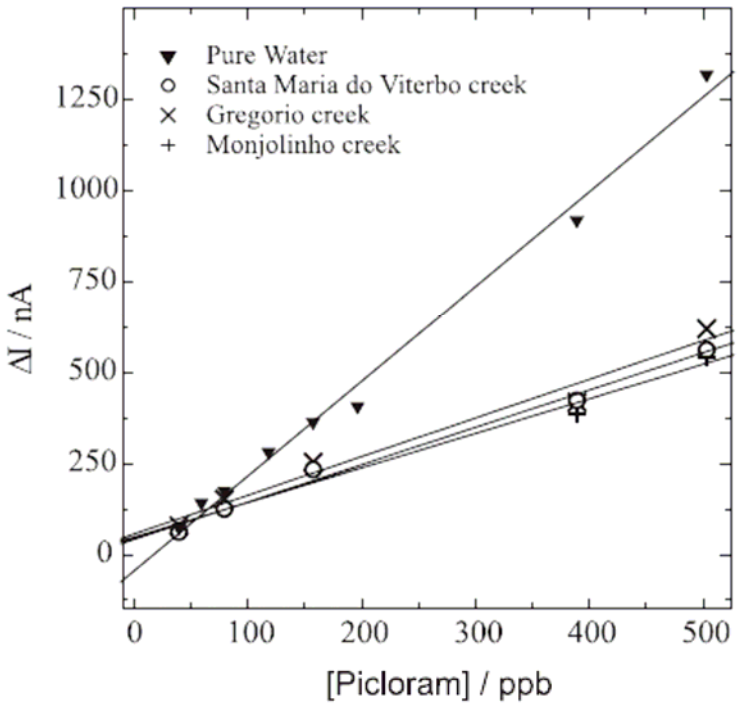

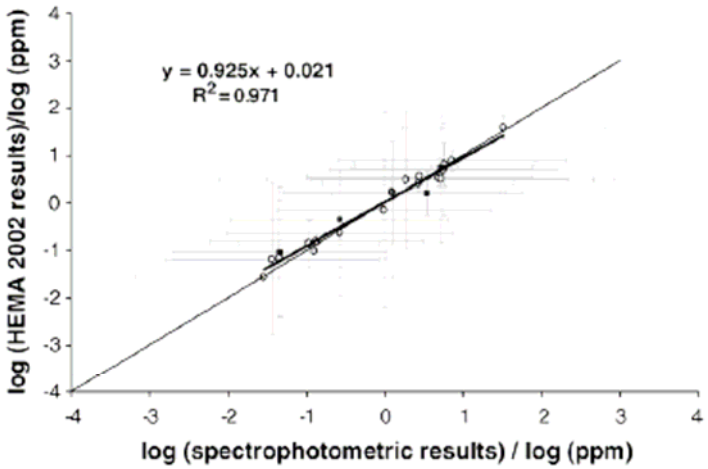

Figure 9. Square wave voltammograms for picloram in the four spiked water samples obtained from: (a) Purified Water (laboratory); (b) Santa Maria do Viterbo creek; (c) Gregorio creek; and (d) Monjolinho creek. pH 1, f = 100 Hz, ΔE = 0.002 V and a = 0.05 V.

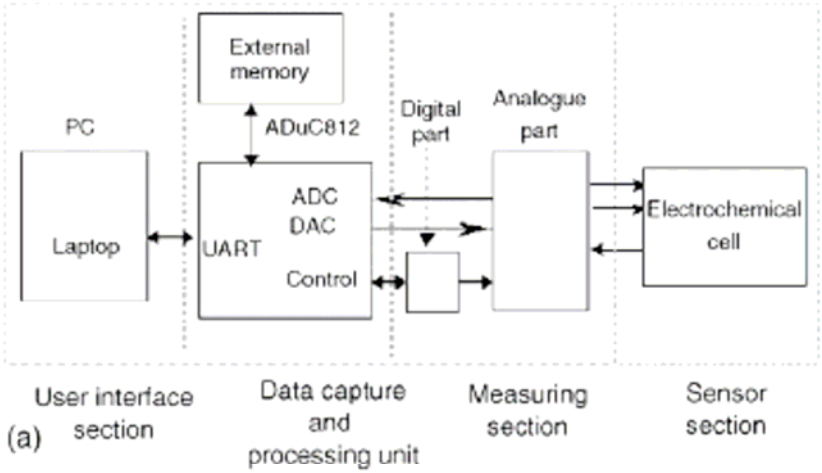

..

Massaroppi, M. R. C.; Machado, S. A. S.; Avaca, L. A.: *J. Braz. Chem. Soc.* **14** (2003), 113.

- stanovení mědi v půdních extraktech (kys. octovou) vyvinuto přenosné zařízení pro terénní práci

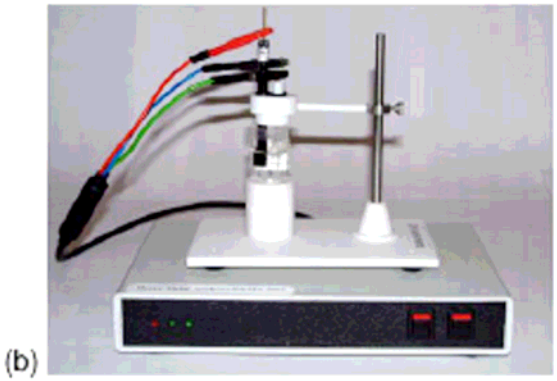

Fig. 1. (a) Block diagram showing the sub-systems of the instrument developed in this work. UART: universal asynchronous receiver/transmitter (operates with the communications port of the PC); ADuC812: the microcontroller; ADC: analog-to-digital converter; DAC: digital-to-analog converter. (b) Photograph of the instrument with electrochemical cell.

..

Beni, V.; Ogurtsov, V.I.; Bakunin, N.V.; Arrigan, D.W.M.; Hill, M.: *Anal. Chim. Acta* **552** (2005), 190.

Děkuji Vám za pozornost.